

اصلاحیه قانون نظام صنفی گامی به سوی نوین سازی تنظیم مقررات

افسانه شفیع، استادیار موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

ایلنا

قانون نظام صنفی را می توان به عنوان راهنمای عمل واحدهای صنفی در حوزه های سازمانی، حدود و حقوق اقتصادی ایشان در نظر گرفت و از این منظر (همچون قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ که تعیین کننده فضای کسب و کار در اقتصاد ایران است)، جزء قوانین کلیدی به شمار می رود. به لحاظ قدمت، سابقه این قانون به اوایل دهه ۱۳۵۰ و دوران تغییر الگوی درآمدی در اقتصاد (منتج از شوک نفتی) بازمی گردد. طی این دوران تلاشی صورت گرفت تا با مدون ساختن احکام فعالیت و رقابت در حوزه فعالیت های خرد، اولین قانون نظام صنفی ایران تدوین و به مرحله اجرا وارد شود. با تصویب این قانون سازمانی مستقل به نام اتاق اصناف تشکیل شد و کلیه فعالیت های صنفی به این سازمان واگذار گردید. از زمان پیروزی انقلاب اسلامی تغییرات متعددی در قانون نظام صنفی، ساختار و تشکیلات صنفی (همچون مرجعیت یافتن شورای اصناف به جای اتاق اصناف) انجام گرفت که خود معلول عدم جامعیت قانون اولیه و اصلاحات پس از آن بود.

در نهایت، با عنایت به نقایص موجود در قانون و تغییر شرایط حاکم بر اقتصاد، در آخرین مرحله از اصلاحات این قانون، تلاشی شده است تا رفع نقایص در قالب یک لایحه در دستور کار مجلس محترم شورای اسلامی قرار گیرد. در مواد اصلاحی تلاش شده است تا با تفویض امور اجرایی به اصناف، تسهیل شرایط آغاز کسب و کار در سطح واحدهای صنفی، تقویت ظرفیت های خودانتظامی از طریق بخش خصوصی و ...، روح قانون با شرایط و قوانین روز سازگار گردد. در ادامه به تبیین انواع محورهای اصلاحات پیشنهادی در این قانون پرداخته می شود.

الف. ادغام مجامع امور صنفی در استان هایی که تعداد این مجامع بیش از یک مورد می باشد. این مساله از یک سو به واسطه ایجاد شفافیت بیشتر در ارکان مدیریت نظام صنفی و چابک سازی تشکیلات اداری، مورد حمایت قرار دارد و از سوی دیگر به واسطه یکپارچه سازی مجامع و حذف بخشی از تشکیلات موجود، محل بحث و مجادله قرار دارد.

ب. کاهش تعداد اعضای هیات مدیره اتحادیه های شهرهای مختلف از هفت به پنج نفر (اتحادیه های بیش از ۱۰۰۰ عضو) و از پنج به سه نفر (اتحادیه های کمتر از ۱۰۰۰ عضو).

ج. اضافه شدن مدت زمان ریاست بر مجامع امور صنفی و شورای اصناف کشور از دو سال به سه سال

که می تواند منجر به ثبات بخشی بیشتر به خطوط سیاست گذاری در سطح اصناف شود.

د. ساماندهی کمیسیون نظارت بر اصناف؛ به نحوی که، در آن روسای اتاق ها و همچنین هیات ریسه شورای اصناف (بجای صرفا رییس شورای اصناف) حضور می یابند. در این خصوص با توجه به حیطه وظایف این کمیسیون مبنی بر نظارت و ساماندهی اتحادیه ها، تعیین انواع کالاها و خدمات مشمول نرخ گذاری و تعیین نرخ های مترتب؛ به انضمام تعیین بازرسان جهت بازرسی بر قیمت کالاها و خدمات مشمول تنظیم قیمت، اقدام صورت گرفته را می توان گام مهمی در راستای درونی سازی تنظیمات ضمن کاهش هزینه های بازرسی و نظارت به شمار آورد. در واقع، تاثیر مستقیم این امر را می توان در افزایش پاسخگویی بخش خصوصی در حوزه امور نظارتی بر عملکرد این بخش دانست. تاثیر دیگر این امر را نیز می توان در تسریع حرکت به سمت تعامل بخشی بالاتر میان تشکل های فراگیر (اتاق اصناف، اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و اتاق تعاون) مورد نظر قرار داد.

ه. اعتبار بخشی به ارکان نظارتی نظام صنفی به صورت تبدیل شورای اصناف به اتاق اصناف و مجامع امور صنفی به اتاق اصناف شهرستان.

و. افزایش تحرک پذیری در فضای کسب و کار از طریق تسهیل تشکیل واحدهای صنفی (مورد استفاده یک یا چند فرد صنفی حایز شرایط) و همچنین تمایز بخشی میان پروانه های کسب موقتی (یکساله) و دائمی (پنج ساله). از این طریق ضمن ایجاد فضایی برای ورود رسمی کسبه موقت به بازار و ممانعت از انگیزه های فعالیت زیرزمینی، امکان بروزرسانی اطلاعات فعالیت واحدهای صنفی در دوره های زمانی پنج ساله (به عوض مدت زمان ده سال موضوع قانون فعلی) فراهم می آید.

ز. افزایش ضمانت اجرای مواد به واسطه تعدیل مجازات های پیش بینی شده در قانون به سبب برخورداری از اثرات بازدارندگی بالاتر، از دیگر موارد مطلوب در اصلاحیه قانون اخیر نظام صنفی است.

در نهایت انتظار می رود اصلاحات این قانون که با هدف بهبود سازوکارهای حاکم بر مدیریت امور اصناف و استمرار بخشی به حمایت از حقوق مصرف کنندگان پیشنهاد شده است، منجر به تجهیز حوزه مدیریت در این نظام (اصناف، اتحادیه ها و مجامع امور صنفی) به شیوه های نوین در تجارت و بازرگانی شود.

